

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Minerva, sive de causis latinae linguae commentarius

**Sánchez, Francisco
Schoppe, Caspar
Perizonius, Jacobus
Franequera, 1687**

Cap. IV. - De numero

[urn:nbn:de:bsz:31-109138](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-109138)

nam alter factum est ex alterus, & alterutrius ex alteri utrius, more antiquo.

Species dicitur ab *speciō* antiquo; dicitur & *forma*, atque etiam *figura*, unde hæc nomina confusè aliquando à Grammaticis sunt imposta. Sed dicamus speciem more Logico dici; illi enim vocant species partes generi subjectas: sic in re literaria flexiones illæ quæ dicuntur ab uno capite dicentur species; ut à *lego legens, lectio, lector*. Hanc flexionem seu derivationem Varro non uno in loco *declinationem* vocat; sed latius extendit nomenclaturam, quam ceteri grammatici opinantur. Varronis verba sunt: *Lib. 5. Declinantium genera sunt quatuor: unum nominandi, lingue ut ab equo equile: alterum casuale, ut ab equo equum: tertium augendi, ut ab albo albius: quartum minuendi, ut à cista cistula. Hæc ille. Possimus hic verborum species numerare, ut *curso, sorbillo, caleſco*, quas ego ad Grammaticam nihil pertinere arbitror, cum illorum discrimen à sola significatione pendeat.*

C A P. IV.

De Numero.

Postquam ea quæ dictioni accidunt enumeravimus, quomodo ipsæ voces inter se dividantur, explicemus. Omnes ferè grammatici hanc divisionem per declinationes distinxere, ut partim dicerent declinari, partim non item. Sed declinatio posterius quid est, & ex numero, casu, tempore, & genere constat: nam de quolibet nomine prius rogamus speciem, figuram, numerum, & genus, quàm declinationem. Quid quòd

in rectis, si propriè loqui velis, nulla est declinatio, sed in obliquis. Adde quod etiam adverbia flecti, seu declinari possunt, teste Varrone, Ut *cras, crastinus*. Contra verò numerus prior est omnibus iis; quia cæteras partes per numeros explicamus; ut prima persona, primus casus, prima declinatio, prima conjugatio, &c. Itaque numerus accidit tribus partibus, nomini, verbo, & participio.

Partes
Orationis
numeri
participi-
pes.

Dualis
numerus
inutilis.

* Numerus alius singularis, alius pluralis; neque plures numeri fuerunt necessarii: nihil enim tertium est inter unum & plura; quoniam unum & plura ex uno frequentato facta sunt. Neque rationi consonum est, aliquos Græcorum (ut Iones) recepisse numerum dualem, quem Æoles non receperunt, quos Latini in multis fuere imitati; & Latinos qui contendebant esse numerum dualem satis exagitat Quintilianus. * Non tamen ibo inficias, duo nomina esse apud Latinos in duali numero *ambo*, & *duo*. Sed à Græcis hæc accep-

Lib. 1.
cap. 5.

* Non tamen ibo inficias &c.] Prævit Sanctio Donatus in Artis ed. tec. *Numeri sunt duo, singularis, ut hic sapiens, pluralis, ut sapientes. Est & dualis numerus, qui singulariter enuncitari non potest, ut hi ambo, hi duo. Verum quidem hoc, quod ad significationem, at minime quod ad rationem Grammaticam, de qua hic agitur, & ad quam, ut infra initio cap. 7. traditur, significatio non pertinet. Latini prorsus non agnoscunt in sua lingua Dualem numerum, atque ideo illa ipsa vocabula *ambo* & *duo* construunt cum pluralibus non sua modo lingua, sed & Græcæ, quæ dualem ceteroquin habet, Manifestum id ex Gellio Noct. Att. I. 16. *sicuti unus χιλιάς, & duo χιλιάδες*. Quod si duo in arte Grammatica Latinorum dualis haberetur numeri, debuisset utique necessario additum sibi habere etiam dualem illius Græci vocabuli, qui est χιλιάδες, non autem pluralem, seu *plurativum*, ut ibidem Gellius, & alibi sæpius hunc numerum appellat.*

perunt, & tamen cum verbo plurali conjungunt, ut *ambo currunt*. Sed jam ad singulas vocis partes accedamus.

C A P. V.

De Nomine.

Nomen dici à Græco *ὄνομα* omnes sentire videntur; mihi autem à *nosco novi, notum, novimen, nomen*: ut à *moveo, movi, motum, movimen, momen*: est enim imago quædam Nomen; qua quid noscitur. Hæc Scaliger. Porro nominis finitio est per vocem numeri casualis cum genere; quæ definitio propria est & perfecta: vox enim seu dictio, seu pars orationis genus proximum est, & *casus* est specialis differentia.

Nomen est vox numeri casualis cum genere.

Auctor ille *malè ipsemetipsum* qui circumfertur, indignus profecto Aristotelis nomine, nomen definit: *vocem significantem ad placitum sine tempore, cujus nulla pars significet separata*. An nomina significant natura, an fortuito, magna quæstio est, & tota physica, nihil ad grammaticos: aliqua tamen attigimus cap. I. Cæterum hæc pseudo-Aristotelea definitio, aut potius descriptio etiam conjunctiones, & adverbia comprehendit: ut mittam interim pessimam esse definitionem, ubi negatio reperitur. Neque necesse fuit addere, *sine tempore*, ut differat à participio: Participium enim omnino nomen est, sed habet præterea aliquid à verbo, ut Rex Philippus est etiam Dux, & Comes. Sed hæc latius, quum de participiis agemus. Alii dixerunt: *Nomen est, quod corpus aut rem proprie, male nominaturve significat*. Quasi corpus non esset

Donatus male Nomen dicitur